

ONDERWATERJURK

'Vertelsel over Texel en de Overkant'

Fred Sanders

Fred Sanders (Utrecht 1956) opgegroeid in den Helder en woonachtig in Wormer, is publicist, maatschappelijk actief en wetenschapper met een bijzondere passie voor de klimaatverandering en onze weerbaarheid. Hij is levensgenieter alsmede wandelaar en wereldreiziger waarbij hij zijn ervaringen en de verhalen die hij in zijn geliefde Noord-Holland hoort in zijn romans verwerkt.

Copyright © 2024 Fred Sanders

ISBN: 9789464920642

Omslag ontwerp: Irina Chepik,

Schilderij van 'De Jurk'

Van Fred Sanders verschenen eerder:

* 'Lijk in het Trilveen' (2020) ISBN: 9789464053791

* 'Cacaogeheim aan de Zaan' (2021) ISBN: 9789464353716

* 'Zwarte rijst in de polder' (2022) ISBN: 9789464652802.

* 'Uitdam' (2023) ISBN: 9789464809411

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de schrijver.

Roodzijden jurk

In een betoverend rood zijden gewaad,
Gevangen in een wereld van pracht en overdaad,
Een adellijke vrouw, zo mooi en fijn,
Maar diep van binnen voelt zij zich klein.

Haar jurk, een symbool van haar adellijke staat,
Maar ook een gevangenis waarin ze baadt,
Ze verlangt naar vrijheid, naar avonturen,
Naar een leven waarin ze haar hart kan sturen.

In de weelderige balzaal danst ze rond,
Met een glimlach op haar gezicht zo ongezond,
Haar ogen stralen, maar haar ziel huilt,
Want ze voelt zich opgesloten onder haar huid.

Ze verlangt naar wind die door haar haren gaat,
Naar de zilte lucht die haar gezicht stralen laat,
Naar de eenvoudige vreugde van een zonsondergang,
Naar een leven waarin ze haar eigen weg gaan kan.

Maar de wereld om haar heen is als een gouden kooi,
Gevuld met regels en verwachtingen niet echt mooi,
Ze moet glimlachen en beleefd zijn, altijd paraat,
Maar diep van binnen verlangt ze dat het anders gaat.

Met elke stap die ze in haar zijden jurk zet,
Voelt ze haar adellijke last die haar de vrijheid belet,
Ze wil ontsnappen aan dit leven, aan haar titel en faam,
Ze wil vrij zijn, haar eigen weg gaan, haar eigen naam.

Dus ze neemt haar lot in eigen hand,
Verlaat het adellijk huis, het bekende land,
In een eenvoudig gewaad, zonder pracht en praal,
Vindt ze eindelijk vrijheid, haar eigen verhaal.

Fred Sanders met Chatbot Bard AI 23 juli 2023.

1. Zeegeweld 1660

Met haar hand voor de mond staat ze groen en geel voor het grote raam in de schippershut en staart angstig en apathisch naar de hoge golven die van alle kanten lijken te komen. Met haar benen uit elkaar zoekt ze stevigheid en met haar vrije hand omarmt ze één van de houten palen in de ruimte. Toch wordt ze heen en weer geschud en kan ze amper blijven staan. Het angstzweet breekt haar uit. De schipper heeft gezegd dat ze in zijn hut hier veilig is, maar ze heeft er geen vertrouwen in. Nog nooit is ze zo angstig geweest als nu. Het schip kantelt naar links en naar rechts en al twee keer ging dat zo ver dat ze dacht dat het zou omslaan. Ze is ten einde raad en ze weet niet wat ze moet doen. Meteen dringt tot haar door:

Hier zit ze fout als het schip ten onder gaat, dat weet ze zeker. Als het met het schip misgaat moet ze hier in deze hut niet opgesloten zitten. Ze moet hier weg, ze moet naar het dek zien te komen.

Dat is niet ver, de gang door en ze is op het dek. Ze kent de gangen van het schip nu na drie weken varen goed. Maar dat korte stukje lopen is nu heel anders door de storm. Ze moet van de paal waaraan ze zich vasthoudt naar de deur proberen over te steken. Het schip ligt rechts op z'n zijde, op stuurboord. Ja, nu kantelt het schip naar links, naar bakboord, en hopelijk kan ze als het schip even beetje recht ligt oversteken. Het zijn maar vijf passen en toch is ze doodsbang. Ze zet af en één, twee en bij vijf is ze bij de deur. Ze klampt zich vast aan de deurklink en dan gaat het mis. De deur vliegt meteen open en ze wordt achterover gesmakt tegen een lage wandkast. Als ze zich daaraan wil vastgrijpen begint het schip alweer terug te kantelen en ze ziet dat de deur daardoor wil dichtslaan. Ze duwt zich af en springt met het kantelen mee naar de deurpost. Ze grijpt om de deurpost heen en voelt met een scheut van pijn hoe de deur op haar hand slaat. Maar ze is er en ze laat de overwonnen meters niet meer verloren gaan. Ze vergeet de pijn en drukt de deur een stukje open om zich door de opening heen te wurmen en dan is ze in de gang. Nu is het langs de twee slaapverblijven van de schipper en

haarzelf nog tien passen naar het dek. De gang is smal, hier kan ze zich beter staande houden. Ze voelt hoe het schip zowel naar stuur- als bakboord nog verder door kantelt. Ze wordt heen en weer geslagen hier in de gang, van links naar rechts en terug. Door de patrijspoorten ziet ze vies schuimend water en af en toe een stukje lucht, een donkerzwarte grauwe lucht. Nog een paar stappen en ze komt bij de deur naar het dek. Daarachter hoort ze de bemanning schreeuwen, een paniekerig angstig schreeuwen. Ze willen de masten omkappen hoort ze. Dan moet het schip eigenlijk al als verloren beschouwd worden. Meteen schiet door haar hoofd:

Ze moet van het schip af, nu weet ze het zeker. Maar hoe en wie gaat haar redden. Ze weet het niet. Ze moet hier weg en zo gauw mogelijk.

Hier in de gang is het relatief nog rustig, maar zo dadelijk achter de deur op het dek zal ook voor haar de hel losbranden. In een flits gaan de afgelopen weken door haar heen.

De mededeling over haar reis naar Amsterdam kreeg ze nog maar een paar weken geleden, begin november van dit jaar 1660, slechts een paar uur voordat ze aan boord van dit schip ging. Haar ouders namen haar in de huiskamer apart, in de mooiste kamer van hun huis in Lissabon. Ze zag het meteen, haar vrije leven zou voorbij zijn, zo keken ze haar aan, echt heel anders dan normaal. Aan de muur boven de sofa hingen de schilderijen van haar ouders, haar broer en zussen. Met ze zevenen waren ze, een groot Rooms gezin zoals de bisschop dat wilde. Haar drie zussen waren in de jaren direct na haar oudste broer op de wereld gekomen en zij, Ana de jongste, zij was jaren later gekomen. Niemand had haar verwacht en niemand zat op haar te wachten. Eigenlijk was er voor haar in dit huis nooit een plaats geweest. Haar zussen hadden thuis les gekregen van hun persoonlijke lerares en haar broer, hij was naar het lyceum geweest en had daarna drie jaar op de universiteit hier in de stad doorgebracht. Komende maand ging hij trouwen met de dochter van een andere adellijke familie. Zeven belangrijke adellijke families telde Lissabon en zo werden weer twee adellijke huizen met elkaar verbonden. Het hele huis

was al weken in rep en roer. Kledingmakers kwamen en gingen om voor elk de mooiste japon te maken en haar broer kreeg als eerste een statig pak aangemeten. Het personeel was duidelijk gemaakt dat er voorlopig geen vrije dagen zouden zijn en ook voor hun werd nieuwe werkkleding gemaakt. Ook voor haar werd een japon gemaakt, maar het werd meteen duidelijk dat niets haar zo goed zou staan als haar zussen. Ze was gewoon anders, ze wilde een ander leven en daarvoor was in dit chique huishouden geen plaats. Hele dagen zat ze in de leeskamer van het huis te lezen, ja ze verslond boeken in hun kleine bibliotheek. Als vrouw mochten ze niet zoals haar broer naar school en het onderwijs dat haar zussen hadden gekregen ging vooral over etiquette en over kleding en natuurlijk leerden ze naast lezen en schrijven ook alle rangen en standen van de Portugese adel uit hun hoofd. Zo leerden ze de vaste gasten van haar ouders correct aan te spreken. Maar zij Ana werd opzijgezet en genegeerd, want zij had duizenden vragen over heel andere onderwerpen. Ze wilde weten waarom de lucht blauw was en het zeewater groen, of de aarde bol of plat was en hoe je een gebouw kon ontwerpen. Alles waar ze mannen over hoorde praten, ja daarover wilde ze leren. Daarom bracht ze hele dagen in de bibliotheek door. De meeste boeken waren kerkelijke boeken, daar ging haar belangstelling minder naartoe. Nee, die ander boeken trokken aan haar als een magneet. Het waren er niet veel, want boeken waren enorm kostbaar, dat wist ze goed. Naast de kerkelijke boeken stonden er hooguit twintig boeken in de boekenkast. Maar ze wilde ze lezen, daarvan was ze overtuigd. Ze begon bij de dunne boekjes en nam toen de dikkere boeken. Ze verslond de boeken van de kleine bibliotheek en bracht daar al gauw ook de avonden door. Fascinerend was het wat ze er allemaal las. Uren dook ze in de boeken over natuurkunde en wiskunde en ze begon te begrijpen dat er logica zat in alles wat er in de wereld gebeurde. Eerst wilde haar ouders de bibliotheek voor haar afsluiten, maar toen ze dat een deden merkten ze na een week dat ze gewoon weer te veel werd in huis. Niemand had haar nodig en niemand zocht haar gezelschap op. Daarom lieten ze het uiteindelijk maar gebeuren. Niemand hoefde erachter te komen dat hun jongste dochter elke

dag uren in de bibliotheek doorbracht. Ze ging toch bijna nooit naar buiten en als ze ging dan was dat met haar ouders op familiebezoek of naar de kerk en niets anders. Zo leerde Ana uiteindelijk ook over biologie en over architectuur. Ook las ze een paar boeken van beroemde Portugese schrijvers. Zomaar op een dag vond ze achter deze boeken een paar boeken in een voor haar vreemde taal. Ze spelde de woorden en probeerde ze uit te spreken. Deze boeken moesten in de Engelse taal gedrukt zijn, zo concludeerde ze. Want ze herkende de klanken van de Engelse schippers waar haar vader soms mee sprak. Ze stonden dan in de hal van het huis en gebruikten naast woorden ook handen en voeten omdat haar vader deze taal ook amper sprak, en dat vond ze spannend. Daardoor begon ze heel stiekem ook aan de boeken in de Engelse taal. Ze had een Portugees-Engels woordenboek gevonden waarmee ze de bladzijden woord voor woord leerde te vertalen en stapsgewijs begon ze de taal te begrijpen. Niemand mocht dit weten en vooral haar ouders niet. Een jaar later las en begreep ze de Engelstalige woorden en zinnen en nog een jaar later kon ze deze zeldzame boeken beter begrijpen. Ze wrat de letters op, verslond de boeken en zo gingen de weken en maanden van haar leven aan haar voorbij. Haar moeder keek haar radeloos aan als ze eind van de middag nog net voor het avondeten uit de bibliotheek kwam. Vaak hadden ze haar dan de hele dag nog niet gezien. Hoofdschuddend hoorde ze haar moeder dan in stilte zeggen:

Wat moet er van dit kind komen, we begrijpen haar niet en we kunnen niets met haar.

Ana reageerde daar dan maar niet op en liep trouw achter haar moeder aan, naar de kleine zaal waar het diner werd opgediend. Het bedienend personeel stond daar al te wachten om haar stoel bij het plaatsnemen aan te schuiven.

Haar vader kwam dan meestal op het laatste moment pas binnen. Hij was altijd druk op de handelsonderneming. Zijn vrouw en al zijn kinderen gaf hij dan een kus en ook zij Ana kreeg dan een kus van hem. Vast uit gewoonte want normaal schonk hij haar weinig aandacht. Hij was overdag heel erg druk met de internationale

handel wist ze en de meer boeken ze had gelezen, de meer ze begreep waarover hij vaak fluisterend met haar moeder sprak. Soms ook had hij thuis een zakelijke afspraak en daarvoor zocht hij dan de huisbibliotheek op. Daar werd dan thee geserveerd en bij belangrijke gesprekken werd een glas port geschonken. Niemand viel het op dat Ana dan ergens in de hoek van de bibliotheek zat te lezen. Ze had daar zo haar plekje achter het klassieke kamerscherm dat daar eigenlijk altijd al had gestaan. Ze hoorde dan waar haar vader het met de gasten over had. Ze spraken over de kolonisatie van Brazilië en hoe scheepsladingen vol van suiker, koffie, tabak en fruit naar Portugal werden vervoerd. De getallen duizelden haar dan al gauw om de oren omdat ze zich bij een ton suiker al niets kon voorstellen. Toch:

In de haven had ze de schepen van de handelsonderneming aan de kade zien liggen en ze was ervan overtuigd geraakt dat in die schepen echt heel veel suiker kon worden meegenomen. Zoveel suiker en zoveel koffie, ze kon zich niet voorstellen dat een land zoveel kon produceren. Het land daar moest gewoon leeggeroofd worden, zo was haar gedachte.

Verder begreep ze er nog weinig van en als ze over slaven en slavernij spraken, dan kon ze zich daar niets bij voorstellen. Want:

Mensen die je eigendom werden door ze van het ene land naar het ander te brengen, ze kon het niet begrijpen.

Ze sloeg zich bij zulke gedachten tegen het hoofd, want een politieke mening mocht een vrouw niet hebben, dat had ze geleerd. Toch slopen zulke eigenzinnige gedachten dan haar hoofd binnen:

Dit kon niet goed zijn, het kon niet goed zijn dat al die suiker en al die andere producten hier in Portugal belandde en dat mensen daarvoor zonder betaling heel hard moesten werken, daar in het verre Brazilië.

Ze moest iets met die gedachten daar was ze de afgelopen weken en maanden van overtuigd geraakt en ze was op een dag spontaan een dagboek gaan bijhouden. Ze maakte aantekeningen over wat ze hoorde en ze schreef haar gedachten erbij. Ze schreef over wat ze las, over wat ze meemaakte en over haar gevoelens daarbij. Haar dagboek werd haar uitlaadklep want hier in de

bibliotheek maakte ze contact met een grote wereld waar ze niet mee kon, die ze zelf nooit zou gaan zien. Ze kon over al haar verwonderingen met niemand praten. Maar haar dagboek luisterde altijd, was er altijd en ze kon haar gedachten ermee delen. Zo schreef ze:

14 maart 1660: Mijn vader ontving namens zijn handelsonderneming en als Don van zijn familie, de Don van één van de andere adellijke families van Lissabon en ze spraken over samenwerking. De handelsonderneming van de andere familie zou meer arbeidskrachten uit Afrika rechtstreeks naar de plantages van onze handelsonderneming in Brazilië brengen en zou in ruil daarvoor een percentage van de opbrengst bij verkoop in Lissabon krijgen. Ook spraken zij over goud gevonden in de binnenlanden van Brazilië en dat ze de eerste lading het beste in Amsterdam konden verhandelen, waar bijna alle handel in goud en diamanten plaatsvond. De andere handelaar vroeg zich af hoe ze daarvoor een handelscontact in Amsterdam konden opbouwen nu Portugal en Nederland nog in staat van oorlog verkeerden. De oorlog ging over de claim van Portugal op het door Nederland veroverde deel van de kolonie Brazilië en de claim van Nederland op Portugese kolonies in Azië. Zolang de vredesonderhandelingen geen resultaat opleverde waren beide landen met elkaar in oorlog, ook al was het wapengekletter tot stilstand gekomen. Mijn vader vertelde aan de ander dat hij daarvoor wel een goede oplossing wist, maar hij vertelde niet hoe. Ze dronken er een glas port op en spraken af om daarover de volgende keer verder te praten en ze gaven elkaar een hand en lachten de toekomst tegemoet bij het afscheid.

Door dit en andere gesprekken die ze afluisterde en door wat ze las in de boeken, begon haar belangstelling voor wat er in Portugal en in de wereld gebeurde toe te nemen. Ze kreeg ook zin om naar buiten te gaan om de stad te bekijken. Maar haar moeder schrok zo erg toen ze daarvoor toestemming vroeg dat ze het niet meer durfde te vragen. Ze kon vanaf haar gezicht haar gedachten lezen:

Wat moet mijn dochter nu in de stad, wat zullen mensen daarvan zeggen, ze weten geeneens dat we een vierde dochter hebben en ze is ook nog geeneens de mooiste van onze dochters. Ze is veel te normaal en ze besteed geen uren aan haar verzorging en kleding.

Ze zag haar denken, die moet binnenblijven. Maar het effect op Ana was daarop tegenovergesteld. Ze wist niet meer welke dag het was maar ineens stond ze in die avond in de steeg achter hun huis in Lissabon. In een impuls had ze na het avonddiner een broek en een jas uit haar vaders kast genomen en had ze zich helemaal in het zwart gekleed. Haar lange donkere haren had ze onder een muts verstopt en zo had ze door de personeelsgang en de poort in de tuin het huis verlaten. Haar hart klopte in haar keel en eigenlijk klopte elke ader in haar lichaam. Dit mocht niet, kon niet en toch deed ze het. Zo nieuwsgierig was ze naar de wereld buiten hun huis, de wereld waar mensen leefden en niet werden opgesloten tussen vier muren. De eerste keer maakte ze maar een klein rondje door de straten van haar stad die ze eigenlijk nog nooit echt had gezien. Ze liep door de straten en stegen gelegen rondom het oude kasteel Castelo de São Jorge, het Kasteel van Sint-Joris. Ze zag lachende mensen uit cafés komen en treurige mensen op de trappen van huizen zitten. Ze zag niet alleen mannen maar ook vrouwen op straat terwijl het al avond werd en de zon al was verdwenen. Alles was anders dan thuis. Daar werd nooit hardop gelachen en ze kon als vrouw niet zomaar naar buiten gaan. De vrouwen op straat waren wel net zoals zij nu, in het zwart gekleed met een hoofddoek op. Want de Rooms-katholieke kerk had overal spionnen was haar verteld. Je moest als vrouw voorzichtig zijn want je kon zomaar als heks worden herkend en dan volgde de brandstapel. Toch kon het haar er niet van weerhouden vaker zo 's avonds de straat op te gaan. Zo nieuwsgierig was ze naar het leven buitenshuis. Na de eerste keer volgden haar stappen vanzelf, ze ging vaker de straat op en ze ging naar straten en pleinen wat verder weg van huis, waar ze nog nooit geweest was. De stad trok aan haar als een magneet. Maar toen ging het mis. Vroeg in de avond tijdens één van haar wandelingen, kwamen er ineens steeds meer mensen de straat op

en ze werd door de mensenstroom meegetrokken naar een groot plein. Ze schreeuwden en joelden en toen zag ze de reden van hun boosheid. Op het plein stond een brandstapel met daarop een paal waar een vrouw aan vastgebonden stond. De bisschop die ernaast stond kende ze, die kwam wel eens bij hun thuis. Hij liep om de vrouw heen met een crucifix hoog boven zijn hoofd in zijn handen en hij riep allerlei teksten. Het was duidelijk dat de vrouw volgens hem van de duivel bezeten was. Toen kwamen er twee mannen beiden in het zwart, één met zijn hand om de crucifix die om zijn hals hing en de ander met een fakkel om de brandstapel aan te steken. De man met het crucifix om zijn hals herkende ze als het hoofd van de inquisitie in Lissabon. Ook die kwam wel eens bij haar vader op bezoek. Ana haar adem stokte, ze werd helemaal misselijk en ze kon bijna geen lucht meer krijgen. Ze wilde hier meteen weg dat wist ze zeker. Ze draaide zich om en probeerde door de schreeuwende mensen heen terug het plein af te lopen. Met duwen en trekken lukte dat haar met kleine stapjes, eerst slecht en steeds beter. Toen ze aan de rand van het plein een steeg zag, toen zette ze het op een hollen om zo snel mogelijk weg van de brandstapel te komen. Van de schrik had ze pas later door dat haar muts van haar hoofd was gegaan en iedereen haar vrouwelijk lange haren had kunnen zien. Ze wist niet of iemand haar had herkend maar nu werd ze nog angstiger. Ze trok haar jas hoog over haar hoofd heen en rende zo snel mogelijk naar huis. Ze kwam pas een beetje tot rust toen ze weer thuis in haar kamer was en zich had omgekleed. Ze ging meteen naar bed maar slapen kon ze die nacht niet.

Haar nieuwsgierigheid naar de wereld buiten haar huis nam door wat ze had meegemaakt alleen maar toe. Ze ging voorlopig van de schrik niet meer naar buiten en dat gaf haar extra tijd om te lezen, om nog meer te lezen. Op een avond nam ze de krant van haar vader uit de papierbak en begon ze ook die te lezen. Er ging een wereld voor haar open, Ze las over duizend dingen en meer, dingen waar ze nog nooit over had gehoord of gelezen. Haar boeken waren ineens minder interessant. Alleen de Portugese romans en haar Engelse boeken bleef ze koesteren. Maar de krant

werd voor haar een deur naar de wereld buitenshuis. Als haar vader de krant weggooidde in de papierbak dan ruilde ze die, om niet ontdekt te worden, snel om voor de krant van de dag daarvoor en dan begon ze meteen te lezen, stilletjes achter haar kamerscherm in de bibliotheek. Ze las over de koloniën, de reizen van de navigatoren, over handel en over de vele oorlogen, ze las over Lissabon, de ketterij en de noodzaak van inquisitie. Ze huiverde en schrok, maar haar dorst naar kennis won het van haar angsten. Ze las en las elke dag en spelde de kranten uit van de eerste tot de laatste bladzijde. De inquisitie joeg haar echt schrik aan. Ze zag de afbeeldingen in de krant van de heksenverbrandingen op het plein waar ze was geweest. Ze moest er de krant even van wegleggen zo intens kwamen de beelden weer naar boven. Ze werd er weer misselijk van. Deze vrouwen zouden van de duivel bezeten zijn omdat ze geneeskrachtige kruiden hadden verkocht of omdat ze hun man hadden verlaten voor een ander. Ana las het allemaal met stomme verbazing. Wat kon daar nu mis aan zijn, dacht ze. Was je dan al door de duivel bezeten. Was zij dan ook een heks vroeg ze zichzelf af, want ze deed veel ergere dingen. Ze sloop in de avond als een man door de straten van haar stad en ze las boeken, ze leerde de Engelse taal en loog en bedroog om zoveel mogelijk te leren. Dan was zij vast ook door de duivel bezeten. Maar het voelde helemaal niet slecht wat ze deed. Waarom werden die vrouwen dan verbrand voor veel minder ergere handelingen. Ze kreeg in toenemende mate het gevoel dat ze hier weg wilde, weg uit deze stad en weg uit Portugal. Toen op een avond las ze iets heel bijzonders in de krant. In Nederland, het land waarmee ze in oorlog waren, gebeurde het allerergste, dat las ze. Zo zouden de Protestanten daar het hebben toegestaan dat een vrouw aan de universiteit was gaan studeren. Het was al vijftientig jaar geleden las ze, dat Anna Maria Schurman daar aan de universiteit van Utrecht was toegelaten om taal, geneeskunde en godsdienstkunde te studeren. Ze mocht geen examens doen maar ze mocht wel studeren. Ana was enorm verbaasd, een vrouw die mocht studeren, dat leek voor haar wel de hemel. Ze was dus niet door de duivel bezeten, *ze was gewoon in het verkeerde land geboren,*

bedacht ze zich. En toen, toen zat ze daar dus onverwacht tegenover haar ouders in de huiskamer. Ze weet nog precies hoe het ging:

Haar ouders kijken alsof de wereld naar beneden komt zo ernstig. Haar vader schraapt zijn keel en het is duidelijk dat hij het voor het zeggen heeft, hij zal het woord nemen. Haar moeder kijkt haar en haar vader om de beurten aan met zo een blik, ik ga zorgen dat jullie geen ruzie gaan maken. Maar ze ziet ook verdriet in de ogen van haar moeder.

‘Ze hebben je in de stad gezien’ zegt haar vader met een houding van ik zal het je meteen maar zeggen.

‘Hoe het kan, ik kan het niet begrijpen’ zegt hij.

‘Maar mensen hebben je met losse haren in de avond bij een heksenexecutie in de stad zien rondlopen. Ik wil het ook niet begrijpen’ zegt hij.

‘Duidelijk is, je moet zo snel mogelijk de stad uit. Nu heb ik nog verweer kunnen geven, maar als er nog een getuige bijkomt ben jij de volgende die op de brandstapel geëxecuteerd wordt. De inquisitie is wat dat betreft onerbarmelijk. Dit is niet alleen erg voor jou’ zegt haar vader vervolgens met een diepe zucht.

‘Maar ook voor je oudste zuster.’

Ana kijkt haar vader verbaasd aan.

‘Voor mijn oudste zuster? Vraagt ze.

‘In het kort zal ik het je vertellen, je moeder legt het je straks wel uitgebreider uit’ zegt haar vader.

‘Voor onze handelonderneming willen we een zakelijk band met een Amsterdamse handelonderneming aangaan, zodat ons goud uit Brazilië daar voor een goede prijs op de goudmarkt verkocht gaat worden. Het is bekend dat daar in Amsterdam een aantal Portugese goudhandelaren wonen en daar hebben we contact mee gezocht. De beste zekerheid regelen we met zo een handelonderneming door een huwelijk. De meeste van deze handelaren zijn Joods maar we hebben een handelaar gevonden die ons Rooms-katholieke geloof heeft omarmd. We hebben besloten dat jouw oudste zuster met de zoon van de handelaar in Amsterdam gaat trouwen. Alle bagage staat klaar want ze zou